

concept

Politieke Partij Democraten 66

Verkiezingspamflet D66

DOCUMENTATIECENTRUM
NEDERLANDSE POLITIEKE
PARTIJEN

De D66-programmacommissie bestaat uit:

Constantijn Dolmans (voorzitter) en Erik van Buiten;
Ingrid van Engelshoven en Wilfried Derksen (Landelijk Bestuur);
Francine Giskes, Gerben-Jan Gerbrandy en Marcel de Ruiter (Tweede-Kamerfractie);
Erik Dees (Wetenschappelijk Bureau).

Met dank aan Hans Stupers voor de eindredactie.

4 november 2002

*Wij kunnen het niet iedereen naar de zin maken.
En dat willen we ook niet.*

Verkiezingspamflet D66

*D66 is de partij van de nuance.
Het redelijk alternatief.
Wij staan maatregelen voor die echt werken, en die langdurig blijven werken.
Wij houden niet van incidentenpolitiek.
Wij rennen niet achter de feiten aan.
Op ontevredenheid reageren wij niet met holle kreten.
Wij vinden een grote bek niet hetzelfde als daadkracht.
Wij huldigen het ouderwetse principe van belofte maakt schuld.
Wij zijn namelijk fatsoenlijk en we willen dat blijven.
Daarom beloven wij de kiezers geen dingen die we niet waar kunnen maken.
Of die niet helpen.
Wij verkopen geen knollen voor citroenen.*

Daarom vinden kiezers soms dat wij niet krachtig overkomen.
Wij zijn wel aardig, en wel redelijk, en meestal hebben wij wel gelijk, maar...

Maar wat?

Is er soms iets mis met fatsoen in de politiek?

Is er soms iets mis met redelijkheid?

Leidt dommekracht niet tot domme macht?

Is een afgewogen oordeel niet meer waard dan een snelle slogan?

Helpt bewust beleid niet beter dan een bot besluit?

Voor D66 is politiek eenvoudig een kwestie van keuzes maken.
De basis is: de juiste verantwoordelijkheid op de juiste plaats.
Niet te veel overheidsbemoediging, want daar komen irritante regels van.
Niet te veel eigenbelang, want dat stimuleert irritant gedrag.
Bij onze keuzes gaat de lange termijn vóór de korte termijn.
Daarmee kunnen we het niet iedereen naar de zin maken.
En dat willen we ook niet.

In dit pamflet leest u ons antwoord op de genante politieke vertoning van de afgelopen maanden.
D66 kiest voor respect en beschaving. Voor verantwoord leven. Voor ontwikkeling van kennis. En
dus: voor een andere politiek.

In dit pamflet leest u wat D66 wil bereiken.

Vanuit de oppositie als het moet, vanuit de regering als het kan.

Hoe we met elkaar omgaan - op straat, op school, op het werk en in het publieke debat - dat bepaalt of we onze samenleving beschaafd kunnen noemen. Respect voor anderen en onze omgeving, verdraagzaam zonder onverschillig te worden, vrije keuze van levensbeschouwing en politieke richting, ongecensureerde beoefening van wetenschap en kunst; dat zijn sociaal-liberale waarden die volgens D66 belangrijk zijn in onze maatschappij.

Respect en beschaving

De normen die we uiteindelijk samen afspreken - wetten en regels - gelden voor iedereen; jong of oud, autochtoon of allochtoon, rijk of arm. Met fundamentele mensenrechten mag in Nederland niet worden gesjoemeld. Dus geen vrouwen- of homodiscriminatie, geen godsdiensthaat van welke kant dan ook.

Maar we hoeven niet allemaal op elkaar te gaan lijken.

Ik geloof niet meer in die zogenaamde multiculturele samenleving!

Samenleven is communiceren: mensen – nieuw of al jaren hier – hebben het recht maar ook de plicht tot inburgering, inclusief het leren van Nederlands. Inburgering bij gezinshereniging willen we beter afdwingen door een borgsom te vragen die mensen bij succes terug kunnen krijgen. Integratie is geen eenzijdige plicht, onze samenleving moet daaraan actief meewerken. We willen barrières wegnemen. Scholen kunnen integratie bevorderen. Wij willen toetsen of ze dit ook werkelijk doen. Een evenwichtige samenstelling van wijken stimuleren we door minder voorschriften; meer vrijheid voor woningbouwcoöperaties en meer afwisseling in de inrichting van woningen en wijken.

Moet Nederland stoppen met de opvang van asielzoekers?

Nee, we zijn wel streng maar ook rechtvaardig. De nieuwe Vreemdelingenwet waar D66 doorslaggevende invloed op heeft gehad, leidt nú tot minder toestroom van asielzoekers. Nederland heeft de plicht om politieke vluchtelingen op te vangen en een toekomst te bieden. Met betere diploma-erkenning gaan toegelaten vluchtelingen – vaak met een goede opleiding – sneller aan de slag. Wij willen een Europese aanpak van asiel en immigratie, te beginnen met een goede opvang in de eigen regio. Een geloofwaardig asielbeleid is erbij gebaat als uitgeprocedeerde asielzoekers ook werkelijk worden uitgezet. En asielzoekers, van wie de aanvraag in behandeling is, mogen werken, in elk geval meer dan nu is toegestaan. Daarbij reserveren we een deel van het inkomen voor hun toekomst in Nederland of – bij afwijzing – in hun eigen land. Werkgevers en huisjesmelkers die profiteren van illegalen draaien op voor de kosten van uitzetting.

Uitgeprocedeerde asielzoekers die al lang in Nederland zijn zonder te zijn uitgezet, komen in aanmerking voor een eenmalig generaal pardon.

Criminaliteit is niet te voorkomen!

Jawel, als we bij het begin beginnen. Spijbelen op school pakken we hard aan; ouders krijgen opvoedingsondersteuning. Ouders worden ook betrokken bij buurtprojecten van Justitie in goede samenwerking met jeugdzorg en politie, zoals ingezet onder het succesvolle Grote-Stedenbeleid. Privacyregels mogen een noodzakelijke uitwisseling van gegevens niet belemmeren. D66 wil probleemjongeren de kans geven in internaten hun opleiding af te maken. Wij steunen preventieprojecten die hun waarde hebben bewezen. We stimuleren sport en spel in probleemwijken. Een absoluut verbod op vuurwapens en messen handhaven we streng. Ook daarvoor wil D66 een uitbreiding van de identificatieplicht. Het voorkomen van álle misdrijven is een illusie. Daarom willen we een lik-op-stuk-beleid. Daders vergoeden de schade. De overheid helpt slachtoffers daarbij met incasso door het CJIB.

Is het wel veilig op straat?

Niet altijd. Daarom krijgen bewoners een eigen budget om in samenspraak met politie en winkeliers wijkveiligheidsplannen maken. Met aandacht voor een goede woonomgeving zonder donkere plekken en met voldoende voorzieningen voor jongeren, zodat die geen overlast veroorzaken. Vandalisme wordt consequent aangepakt. Graffiti is verboden. In woonwijken en bij scholen geldt een maximumsnelheid van 30 km per uur. In oude wijken is leegstand een broeinest van problemen. Drugspannen onteigenen we snel. De overlast van junks en pooiers wordt

streng aangepakt. Opjagen leidt alleen maar tot verplaatsing van de problemen. Daarom wil D66 de succesvolle experimenten met heroïneverstrekking onder medisch toezicht uitbreiden om junkies van de straat te houden. Een harde aanpak is nodig bij agressiviteit: op straat, in het openbaar vervoer, in zwembad en ziekenhuis, maar ook in huis. Cameratoezicht als verlengstuk van politiebewaking helpt. Kleine ondernemers helpen we bij vestiging in oude wijken door het creëren van belastingvrije plaatsen. D66 wil meer en beter toezicht in de openbare ruimte door stadswachten.

En wat doet de politie?

Wij zijn voor meer blauw en vooral beter blauw. Voor het gebruik van DNA bij opsporing en voor een slimmere inzet van het politiepersoneel. De politie komt snel ter plaatse om sporen te onderzoeken en aangiftes in behandeling te nemen. Het politienummer wordt weer gratis, de bureaus komen terug in de dorpen en zijn langer open. Aangifte kan via internet en mensen mogen via internet de voortgang in hun dossier volgen. Slachtoffers hebben er recht op om te weten wat er met hun aangifte gebeurt.

Criminelen komen altijd goed weg!

Het recht moet zijn loop hebben. Daarom wil D66 meer officieren van justitie, meer rechters en meer reclassering. De positie van slachtoffers verbeteren we door gratis rechtshulp, goede ondersteuning en informatie, en spreekrecht op de rechtszitting. We willen een vereenvoudigd procesrecht als de verdachte bekend heeft en er aanvullend bewijs is. Dan blijft er meer tijd over voor moeilijke zaken. We willen meer mogelijkheden met elektronisch huisarrest en taakstraffen.

Tijdens hun straf krijgen draaideurcriminelen een resocialisatieprogramma. Na hun straf staan ze onder toezicht voor een periode van 5 jaar, waarbij zij met raad en daad terzijde worden gestaan. De mogelijkheden van

begeleid wonen worden voor deze groep uitgebreid.

Onze cultuur wordt te commercieel!

Er is meer in het leven dan alleen geld verdienen en weer uitgeven. D66 maakt zich hard voor een breed aanbod aan kunst en cultuur, ook buiten de Randstad. Cultuur in het onderwijs willen we versterken en de inbreng van migranten aan cultuur en media gericht stimuleren. D66 wil culturele evenementen in de open lucht bevorderen. Kinderen verdienen bescherming tegen de kracht van commercie, dus geen reclame meer rond jeugdprogramma's. Seks en geweld op tv voor acht uur 's avonds wil D66 uitbannen, in eerste instantie via een gedragscode met sancties, desnoods door wetgeving. D66 wil dat de publieke omroepen beter verantwoord worden hoe zij met gemeenschapsgeld omgaan. De publieke omroep moet onafhankelijk zijn van politieke en commerciële belangen.

Waar gaat het met de wereld naar toe?

Verschillen tussen arm en rijk leiden vaak tot conflicten, etnische en religieuze tegenstellingen. Daarom wil D66 duurzame economische groei en democratie in armere landen bevorderen. Maar ook hard optreden tegen internationale criminaliteit, terrorisme en schendingen van mensenrechten. D66 wil het geld voor ontwikkelingssamenwerking (0,8% van het BNP) beter en controleerbaar gebruiken. Ook het bedrijfsleven moet een actievere rol spelen. D66 wil eerlijke handel door verbetering van handelsmogelijkheden voor ontwikkelingslanden en afschaffing van de Europese landbouwsubsidies. We richten ons juist op de allerarmste landen in Afrika. Ontwikkelingssamenwerking komt weer op ministersniveau.

Voor defensie en veiligheid willen we betere Europese samenwerking. Eenzijdig militair optreden van landen wijzen we af: duurzame veiligheid is alleen gewaarborgd in VN-verband. De aankoop van de JSF is geldverspilling. Dat draaien we terug.

Iedereen is voor verantwoord leven, althans in woorden. Maar de lange termijn legt het vaak af tegen korte-termijnbelangen en financieel gewin.

Verantwoord leven

D66 heeft altijd gepleit voor 'duurzame ontwikkeling', en dat betekent rekening houden met de gevolgen van wat we nú doen voor onze toekomst.

Economische groei of milieu?

Goed milieubeleid en economische groei hoeven niet tegenstrijdig te zijn. We willen dat Nederland een schone, kennisintensieve economie heeft en afscheid neemt van vervuulende industrieën. D66 wil onderzoeksactiviteiten en kredietverlening aan startende ondernemingen in risicovolle technologieontwikkeling stimuleren; groen beleggen blijft! Er komt een natuur- en milieuminister in het kernkabinet. De ecotaks willen we verhogen en uitbreiden naar alle sectoren, juist ook om schonere technologie te stimuleren. Consumenten mogen weten waar hun energie vandaan komt. Kernenergie is onacceptabel en daarom moet Borssele dicht. We komen de internationale afspraken over de uitstoot van broeikasgas na.

Zijn de overheidsfinanciën veilig bij D66?

Ja, en altijd geweest. We streven naar een structureel positief begrotingssaldo. Als er door economische omstandigheden toch een tekort komt, dan buigen we dit het jaar daarop weer om in een evenwicht of overschot. D66 wil de staatsschuld dus verminderen. Alleen niet ten koste van alles. De samenleving van nu heeft meer geld nodig voor onderwijs, veiligheid en natuur. Het nut van overheidsinvesteringen moet helder zijn, en gericht op duurzame economische ontwikkeling. Dus rekenschap afleggen en geen geldverspilling!

Er is geen rustig plekje meer in Nederland!

Groen moet groen blijven. Het nieuwe kabinet ontwikkelt tien nationale landschappen en twintig grote natuurkernen. In natuurgebieden zoals de Waddenzee en de Biesbosch willen we geen boringen of militaire oefeningen. Door concentratie van woningen en bedrijvigheid voorkomen we versnippering van de openbare ruimte. Een strakke nationale ruimtelijke ordening op hoofdlijnen met meer invloed van de mensen op hun directe leefomgeving: alleen zo houden we in Nederland rustige plekjes. Wie kiest voor wonen buiten de steden, kiest voor een ander voorzieningenniveau dan in de stad. Een actief plattelandsbeleid zorgt wel voor

behoorlijk openbaar vervoer, winkels, postagentschappen en banken in dorpen.

Een goede woning is voor mij onbereikbaar!

Meer en gevarieerder aanbod van woningen en minder bouwvoorschriften verlagen kooprijzen en verminderen de wachtlijsten voor huurwoningen. D66 wil eenvoudiger regels om nieuwe huizen sneller te kunnen bouwen. Subsidies en maatregelen die de huizen- en huurprijzen verhogen wil D66 tegengaan. Wij willen niet tornen aan de hypotheekrenteaftrek. De fiscale behandeling van wonen wil D66 de komende jaren doorlichten, maar mensen mogen er niet op achteruit gaan. We willen geen onbetrouwbare overheid. D66 wil bewoners tijdig bij de ontwikkeling van nieuwbouwwoningen betrekken en sneller scholen, winkels en openbaar vervoer realiseren. D66 wil meer zeggenschap voor huurders over beheer en onderhoud van hun woningen. In oude en nieuwe wijken maken we ruimte en geld vrij voor groen in de buurt.

Is er nog toekomst voor de landbouw?

De Nederlandse landbouw is van topniveau en levert naast voedsel een belangrijke bijdrage aan ons nationale cultuurlandschap en de rijke natuur. Dat wil D66 versterken door boeren te betalen voor natuurontwikkeling en waterbeheersing. De Europese landbouwsubsidies zijn geldverspilling en gaan ten koste van boeren in armere landen. Daar moet een eind aan komen. De bio-industrie moet Nederland uit. De ontwikkeling van biologische landbouw en veeteelt wil D66 krachtig stimuleren door eerlijke prijzen en tijdelijke steun aan boeren die hun bedrijf willen omzetten. Dan hebben boeren ook in Nederland toekomst en behandelen we dieren weer diervriendelijk.

We willen weten wat we eten!

Bij voedsel moeten de ingrediënten en de productiewijze op de verpakking staan. De ethische vragen van bio- en gentechnologie kunnen we alleen beantwoorden als iedereen precies weet wat er gebeurt en met welk

doel. We keren ons tegen een sluipende ontwikkeling en willen volledige openheid. We willen onze kinderen leren waar hun voedsel vandaan komt. D66 is fel tegen dierproeven voor consumptieve doeleinden. Die zijn uitsluitend toegestaan voor noodzakelijk medisch en wetenschappelijk onderzoek

Zijn die files op te lossen?

Nee, en zeker niet met alleen meer asfalt. Dat leidt tot meer autoverkeer en meer files bij afritten. D66 wil alleen in wegen investeren om de verkeersveiligheid te verbeteren en om effectief knelpunten aan te pakken, zoals bij de A2 door Maastricht. De auto is voor ons geen melkkoe: niet het bezit maar het gebruik

willen we belasten. We willen ook een alternatief bieden door beter openbaar vervoer, flexibele werktijden en meer fietsmogelijkheden. In plaats van asfalt kiezen wij voor snelle treinverbindingen, veel stations en een hoge regelmaat van rijden. De verzelfstandiging van de NS draaien we terug. De NS krijgt een Raad van Toezicht met vertegenwoordiging van de reizigers. Wij willen meer en betere fietspaden en bewaakte fietsstallingen. D66 wil experimenten in één of meerdere steden met gratis openbaar vervoer. De bezuinigingen op het stads- en streekvervoer draaien wij terug.

Stijgende werkloosheid en dalende beurskoersen: dat is schrikken. Toch is de economische positie van Nederland echt niet hopeloos. Wel moeten we kiezen voor investeren in onderwijs, hoogwaardig onderzoek, nieuwe en duurzame productiemethoden en flexibel werken.

Meedoen met kennis!

Kennis levert hoogwaardige diensten en betere producten op. ICT is daar nog steeds een goed voorbeeld van. Goed onderwijs is de basis van onze samenleving.

Kinderen leren niets meer op school!

Het is onacceptabel dat zoveel leerlingen zonder diploma van school af gaan. Kinderen met leer- of gedragsproblemen krijgen op maat gesneden begeleiding. Een meer praktijkgericht beroepsonderwijs leert leerlingen echt een vak. D66 wil kleinere scholen, dus ook meer geld voor huisvesting. Dan komen leerlingen beter tot hun recht en leraren kunnen goed les geven. Wij willen schone schoolgebouwen, zonder achterstallig onderhoud, met moderne onderwijsfaciliteiten. En we willen vooral mensen die weer kiezen voor het vak van leraar, met aanzien en maatschappelijk belang. Leraren en ouders kunnen samen beter bepalen wat goed is voor hun school dan ambtenaren uit Den Haag. Dat betekent meer vrijheid om geld te besteden en afschaffing van verplichtingen zoals het studiehuis. Het lesgeld schaffen we af. D66 wil bijzondere scholen verplichten leerlingen te accepteren als zij de grondslag van de school respecteren.

Kan ik straks nog wel studeren?

D66 wil het onderwijs toesnijden op de talenten en inzet van studenten en leerlingen, niet op de financiële voorspoed van hun familie. De overheid garandeert toegankelijkheid, kwaliteit, diversiteit en fundamenteel onderzoek. Daarnaast willen we meer ruimte voor private geldstromen. De bezuinigingen in het hoger onderwijs draaien we terug. Het hoger onderwijs krijgt meer ruimte voor zorgvuldige invoering van het Europese bachelor-masterstelsel. We streven naar een snelle integratie met onderwijsinstellingen in andere Europese landen. Besturen in het hoger onderwijs moeten verantwoording afleggen, ook aan personeel en studenten. D66 wil de OV-kaart behouden en collegegeld niet verhogen. D66 wil leegstaande kantoren voor jongeren- en studentenhuizing geschikt maken.

Druk, druk, druk!

Het leven is soms jachtig en raast aan ons voorbij. D66 wil mensen meer greep op hun

eigen leven geven door een goede zorgverlofregeling en een wettelijk recht op veilige, goede en flexibele kinderopvang. D66 helpt de brede school in de buurt waar sport, cultuur, onderwijs en buitenschoolse opvang samengaan. Thuiswerken kan niet in iedere baan, maar werkgevers en werknemers kunnen de mogelijkheden wel beter benutten. De overheid helpt de drempels voor thuiswerken op te ruimen. Dat scheelt tijdverspilling in de file en maakt het combineren van arbeid en zorgtaken beter mogelijk. Het spaarloon wil D66 inzetten voor een bredere levensloopregeling, maar niet als bezuinigingspost!

Een baan die bij me past?

Jong of oud, ervaren of niet, soms is het moeilijk om dé baan te vinden. D66 wil mensen steunen in het realiseren van hun ambities. De goede baan begint bij de juiste opleiding. D66 wil het beroepsonderwijs toegankelijk maken voor mensen die op latere leeftijd een ander vak willen leren. Bij werving en selectie, aanbidding van scholing, arbeidsvoorwaarden en ontslag is (leeftijds-) discriminatie verboden. D66 wil bestaande bureaucratische beperkingen tegen duobanen, flexibele arbeidstijden en flexibel (deeltijd-) pensioen opruimen.

Hoe kom ik aan werk?

D66 wil een inkomensafhankelijke heffingskorting voor lagere arbeidsinkomens invoeren om werken te stimuleren en de armoedeval weg te nemen. Langdurig werklozen krijgen de mogelijkheid om hun uitkering om te zetten in een werkbonus waarmee een werkgever hen kan aannemen en trainen. D66 wil mensen de kans geven om met tijdelijk behoud van een uitkering een eigen bedrijf te beginnen. Gesubsidieerd werk zetten we effectief in als een opstap naar een gewone baan. Mensen met een gesubsidieerde baan doen veel werk op scholen, in ziekenhuizen en bij de politie. Dat moeten normale banen worden. Sociale werkplaatsen zijn geen commerciële instellingen, maar een plek waar

gehandicapten zinvol werk doen. Dat wil D66 extra ondersteunen.

Eén miljoen WAO-ers is een ramp!

Dat is inderdaad een ramp, vooral voor de meeste WAO-ers zelf. We willen financiële prikkels voor werkgevers om mensen uit de WAO te houden en uit de WAO te krijgen. Kleine ondernemingen benadelen we daarbij niet. Snel weer werken na ziekte en arbeidsongeschiktheid is een plicht voor werknemers en werkgevers. Gedeeltelijk arbeidsongeschikten gaan weer aan de slag, waarbij de arbeidscapaciteit van de werknemer centraal staat. Terugval van het inkomen kan individueel of per bedrijf worden verzekerd. D66 wil, alleen bij gebleken succesvol WAO-beleid, volledig arbeidsongeschikten zonder uitzicht op herstel een hogere uitkering geven en de Pemba-regeling voor werkgevers afschaffen.

Van mijn pensioen blijft niets over!

In tijden van hoge beurskoersen hebben pensioenfondsen de premies verlaagd en geld aan werkgevers gegeven. D66 is daar mordicus tegen geweest. Pensioengelden behoren toe aan de pensioengerechtigden. Gepensioneerden horen naast werknemers en werkgevers vertegenwoordigd te zijn in de besturen van pensioenfondsen. D66 wil dat bij wet regelen. Daarnaast willen wij een wettelijke verplichting om pensioenen met de inflatie te verhogen, zodat het inkomen op het verwachte niveau blijft. Wij willen ook dat mensen meer keuzes kunnen maken over hun pensioenregeling en over de pensioengerechtigde leeftijd. Verhogingen van de AOW mogen niet leiden tot kortingen op het aanvullend pensioen.

Voor D66 is er geen twijfel mogelijk: de politiek moet integer zijn en integriteit bevorderen. Zowel bij de overheid als bij bedrijven. Die moeten verantwoording afleggen over geld, milieu- en sociaal beleid.

Andere politiek

Nederland heeft behoefte aan betere regels (en dat mogen er best wat minder zijn), die we beter handhaven. Het openbaar bestuur moet daarom écht democratiseren. We willen weer trots zijn op onze overheid.

De bureaucratie moet minder!

De nieuwe regering begint meteen onder leiding van de premier met het omvormen van de overheid naar een oplossingsgerichte organisatie. D66 wil een hoogwaardig overheidsapparaat met substantieel minder beleidsmakers, en meer personeel op scholen, bij de politie, in ziekenhuizen en andere zorginstellingen. We willen voor hen betere en op maat gesneden arbeidsvoorwaarden. De kwaliteit van overheidsdiensten kan omhoog door de behoeften en wensen van de mensen als uitgangspunt te nemen. Bijvoorbeeld in de zorg: een vrije keus om zich te laten behandelen door wie men wil, goede thuiszorg, een geborgen leefomgeving in het verpleeghuis en meer vrijheid bij het kiezen van een zorgverzekering.

Zijn al die regels nou nodig?

Overheidsbestuurders reageren te vaak op problemen door meer regels te maken in plaats van ze te vereenvoudigen of af te schaffen. D66 heeft een voorkeur voor zelfregulering en gedragscodes boven wet- en regelgeving. Soms zijn nieuwe of betere regels écht nodig. Om eenvoudiger opnieuw een onderneming te kunnen starten passen we de faillissementswet aan. D66 wil ook een betere, integrale vergunningverlening voor veiligheid, milieu, gezondheid en arbeidsomstandigheden. Frauderende bedrijven komen er bij de overheid niet meer in. Werknemers en aandeelhouders benoemen en ontslaan commissarissen.

Ik twijfel aan Europa!

D66 niet! Want Nederland heeft écht baat bij verdere Europese integratie. De beste garantie voor vrede, stabiliteit en welvaart. Daarom zijn wij voorstander van de Europese Unie. Wij willen wel dat iedereen zich daar over uitsprekt per referendum over de toekomst van Europa. We willen een einde aan het zinloos rondpompen van subsidies in Europa. Nu niet meer Den Haag maar Brussel veel wetten en regels maakt moet er een échte Europese democratie komen. We

kiezen daarbij voor een federaal Europa met een daadkrachtige Europese regering en een eigen Europese Grondwet. De Tweede Kamer moet Europa beter controleren.

Wil de nieuwe overheid nu opstaan?

De nieuwe overheid is er nog altijd niet goed van gekomen. D66 wil vechten voor échte veranderingen die harder nodig zijn dan ooit. Een kernkabinet, bestaande uit maximaal zeven ministers en een direct gekozen minister-president, doorbreekt de verkokering en ondersteunt effectief landsbestuur. Onderministers leiden grote projecten zoals de integratie van ICT in het overheidsapparaat. De Tweede Kamer kiezen we met een gemengd districtenstelsel. Dan hebben kiezers meer te zeggen over wie er in de Tweede Kamer komt. Volksvertegenwoordigers gaan weer het land in en krijgen ondersteuning door een eigen onderzoeksbureau. Mensen krijgen de mogelijkheid een onderwerp of een voorstel op de agenda van de volksvertegenwoordiging te plaatsen. Er komt meer vrijheid in de bestuurlijke vormgeving van Nederland door de introductie van maatwerk per regio of gemeente: Groningen is geen Limburg, Amsterdam heeft andere zaken aan zijn hoofd dan Aalten.

Politici, ik heb er genoeg van!

D66 kan zich goed voorstellen dat mensen zich nauwelijks nog herkennen in wat politici doen. De laatste maanden was politiek Den Haag een genante vertoning. Maar we realiseren ons dat veel mensen zich ook vóór de opkomst van LPF niet herkenden in politici. Den Haag was vooral met zich zelf bezig. Ook D66 heeft te laat erkend hoezeer de samenleving onder spanning stond. Maar wij hadden – en hebben – wel een antwoord. Want D66 is altijd een voorstander geweest van meer invloed van mensen op het beleid van de overheid en van instellingen. Democratie is meer dan Haags geneuzel. Daarom willen wij dat de juiste mensen zijn vertegenwoordigd in de besturen van scholen, van pensioenfondsen, van

ziekenhuizen. Daarom zijn wij voor de gekozen burgemeester en voor het referendum. D66 is dan ook anders dan andere partijen. Sociaal-democraten verwachten veel van de overheid.

Conservatief-liberalen verwachten veel van de markt. Christen-democraten verwachten veel van maatschappelijke organisaties. En D66 verwacht het meest van mensen zelf. Dát is het verschil.